

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021 – 2023

***Miejsko – Gminny Ośrodek
Pomocy Społecznej
w Złocieńcu***

Złocieniec, luty 2021r.

I. Wprowadzenie

Rodzina jest początkiem i źródłem autentycznych kontaktów międzyludzkich. W niej tworzą się pierwsze więzy najpierw między rodzicami, a dziećmi, a potem między innymi ludźmi. Jest pierwszą grupą, w jaką wступujemy od momentu przyjścia na świat. Dla młodego człowieka rodzina jest podstawowym elementem, bez którego nie potrafiłby samodzielnie funkcjonować.

W świetle założeń ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pomoc dziecku i rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i powinna być świadczona przez specjalistów w ramach spójnego systemu pracy środowiskowej. Ważne, aby zmiana sytuacji rodziny odbywała się w oparciu o zasadę wzajemnej współpracy, zaufania i przy aprobacie ze strony rodziny, z wykorzystaniem zasobów rodziny oraz środowiska lokalnego. Posiadanie rodziny plasuje się wśród tych wartości, które pomimo wielu zmian zachodzących w społeczeństwie, są uniwersalne – wciąż ważne i pożądane. Jednocześnie, tak jak inne „dobra” podlega kulturowym i społecznym przeobrażeniom. Na gruncie socjologii, pedagogiki, psychologii i innych nauk społecznych, konstruowane są różnorodne definicje rodziny. Rodzina oddziałuje na dziecko przekazując mu system wartości oraz tradycje. Dokonujące się zmiany społeczne i gospodarcze niosą ze sobą wiele skutków pozytywnych ale niestety również i negatywnych, które przyczyniają się do rozpadu rodziny. Działania służb i instytucji powołanych do pracy na rzecz dobra rodziny i dziecka powinny być zintegrowane ponieważ problemy występujące w rodzinie są złożone i wymagają interdyscyplinarnej współpracy. Choroba alkoholowa rodziców, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, wypadki losowe, to główne problemy dezorganizujące życie rodzin. Różnorakie formy wsparcia na rzecz rodziny problemowej należy docenić i ciągle udoskonalać. Zamiast zastępować i wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej roli, należy ją przede wszystkim wspierać, wspomagać aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Wsparcie rodziny powinno być wczesne i mieć charakter profilaktyczny.

Celem programu będzie stworzenie działań profilaktycznych i osłonowych tak, aby zapobiegać marginalizacji i społecznemu wykluczeniu rodzin. Świadczenie wsparcia dla rodzin zagrożonych społecznym obniżeniem standardu życia ma dać poczucie bezpieczeństwa i gwarancje wsparcia instytucjonalnego. Każdy potrzebujący powinien mieć zapewnione wsparcie i posiadać pewność, że może je otrzymać w instytucjach do tego celu powołanych.

Lokalne samorządy odpowiadają za stworzenie oraz funkcjonowanie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną. Jest to niezwykle istotne i trudne zadanie, ponieważ działania na rzecz rodziny, to działania nie tylko na rzecz konkretnej grupy, ale i całej wspólnoty, a jak wiadomo wspierając rodzinę przyczyniamy się nie tylko do jej rozwoju, ale i wzmacniania więzi w całej społeczności.

Rodzina jest społecznością powołaną do wzbudzania i rozwoju życia jednostkowego, jest podstawą życia społecznego z dwóch powodów: po pierwsze dostarcza społeczeństwu nowych członków, a po drugie najpełniej kształtuje człowieka, przez co decyduje o jakości członków społeczeństwa.

Do elementarnych przyczyn występowania współczesnych problemów w rodzinie można zaliczyć pogorszenie się sytuacji ekonomicznej, głównie w związku z wzrastającym bezrobociem oraz znacznym wzrostem kosztów utrzymania oraz życia. Wymienione elementy w dużej mierze wpływają destrukcyjnie na rozwój rodziny, a w konsekwencji na rozwój dzieci w rodzinie. Ponadto, można zaobserwować zwiększenie się liczby rodzin niepełnych, związków nieformalnych czy rodzin zrekonstruowanych, ale także wzrost liczby rozwodów. Nie można nie wspomnieć o sytuacji pandemii COVID – 19, z którą Polska i cały świat zmaga się od kilku miesięcy. Już teraz prognozowany jest wzrost bezrobocia, który przyczyni się do destabilizacji ekonomicznej wielu rodzin, a konieczność zachowania izolacji społecznej dodatkowo utrudnia dotarcie do osób potrzebujących np. z rodzin z problemem przemocy.

II. Podstawy prawne

Program Wspierania Rodziny w Gminie Złocieniec na lata 2021 – 2023 jest kontynuacją poprzedniego Programu (Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018 - 2020) oraz jest dokumentem, który scala podejmowane działania na rzecz rodziny. Prezentowany Program Wspierania Rodziny jest propozycją możliwych do zrealizowania zadań w zakresie opieki nad dziećmi oraz rodziną w gminie Złocieniec.

Wzorem lat ubiegłych, podstawą stworzenia i realizacji Gminnego programu jest oparcie się o następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697, 1292, 2217, z 2018r. Poz 107 t.j),
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 ze zm.),
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390),
4. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1065 ze zm.),
5. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 487 ze zm.),

6. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59 ze zm.),
7. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 682)
8. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (t. j. Dz. U. z 2017r. poz. 1851 ze zm.),
9. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016r. poz. 1860),
10. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2018 r. poz. 1030),
11. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2018, poz. 554 z późn. zm.),
12. Ustawa o Karcie Dużej Rodziny z dnia 5 grudnia 2014 roku (Dz. U. 2017 poz. 1832 z późn. zm.),
13. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2018 r. poz. 1030),
14. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.).

Program wpisuje się w również w dokumenty strategiczne:

- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2025 w Gminie Złocieniec,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Złocieniec na lata 2021 – 2023,
- Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2025.

III. Zadania samorządu terytorialnego

Obowiązek wspierania rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji, niemogącej realizować funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa przede wszystkim na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej. Zapisy art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Gmina Złocieniec realizuje za pomocą jednostki organizacyjnej: **Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Złocińcu.**

Do zadań Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej należy:

- 1) opracowanie projektów 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny oraz ich realizacji;
- 2) zapewnienie obsługi finansowej dotyczącej współfinansowania pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 3) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny;
- 4) ustanawianie rodziny wspierającej oraz zawierania z rodziną wspierającą umowy, o której mowa w art. 31 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 6) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.

Dotychczas, Ustawa z 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej była jedynym podstawowym aktem prawnym, który definiował różnorodne formy wsparcia rodziny na poziomie gminy. W grudniu 2016 roku Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie przyjęcia kompleksowego programu wsparcia dla rodzin „Za życiem”. W ślad za programem została uchwalona Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Wspomniane dokumenty zaczęły obowiązywać w styczniu 2017 roku. „Za życiem” wspiera rodziny z osobami niepełnosprawnymi, a w szczególności wychowujące niepełnosprawne dzieci. Proponowana przez rząd pomoc obejmuje kompleksowe rozwiązania dotyczące wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin, wczesnego wspomaganie dziecka i jego rodziny, usług wspierających i rehabilitacyjnych oraz wsparcia mieszkaniowego. Zgodnie z nowymi przepisami rodzinom, w których urodzi się dziecko z ciężką i nieodwracalną niepełnosprawnością albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przysługuje jednorazowe świadczenie w wysokości 4 tys. zł. Przysługuje one matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. Ustawa „Za życiem” przewiduje również m.in., że przewodnikiem po systemie wsparcia dla rodzin, w których urodzą się dzieci z niepełnosprawnością lub ciężką chorobą, będzie asystent rodziny, którego zadaniem jest koordynowanie dostępnej pomocy. Ustawa ma również znacznie usprawnić dostęp do świadczeń zdrowotnych. W Złocieńcu wsparcie we wskazanym zakresie jest realizowane poprzez jednostki organizacyjne realizujące wspieranie rodziny. Z uwagi na to, że jest to zadanie nowe, trudno jest określić liczbę rodzin potrzebującą wsparcia.

**Preambuła Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej
(Dz. U. z 2020r. poz. 821 t.j.)**

Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

IV. Terytorialne Instytucje wsparcia rodziny

Podział zadań i kompetencji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej.

Gmina	Powiat	Samorząd Wojewódzki
Profilaktyka - wspierania rodziny	- Piecza zastępcza rodzinna i instytucjonalna - Usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej - Adopcja - Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka - Placówki opiekuńczo - wychowawcze - Organizator rodzinnej pieczy zastępczej (koordynator) - Rodziny pomocowe	- Piecza zastępcza rodzinna i instytucjonalna - Usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej - Adopcja - Ośrodek adopcyjny - Regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna - Interwencyjny Ośrodek Preadopcyjny

Gmina jest pierwszym i najważniejszym elementem tego systemu. Jej działania nakierowane są na profilaktykę oraz na wszechstronną pomoc rodzinie w kryzysie, tak, aby mogła ona poradzić sobie z doznawanymi trudnościami i by w efekcie nie doszło do interwencji w postaci umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Prawidłowa diagnoza problemów rodziny oraz działania profilaktyczne

wspierające dziecko w rodzinie są formą najbardziej optymalną i skuteczną. Działania pomocowe na poziomie gminy mają być również prowadzone w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną i zmierzają one wówczas do stworzenia takich warunków w funkcjonowaniu rodziców dziecka, by możliwy był jak najszybszy powrót dziecka pod ich opiekę. Działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny wskazane są nie tylko ze względów społecznych, ale i ekonomicznych, gdyż służą obniżeniu kosztów gminy związanych z pobytem dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Głównym celem zaprezentowanych poniżej form wspierania rodziny jest osiągnięcie przez rodzinę, mającą problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, podstawowego poziomu stabilności życiowej, umożliwiającej jej wychowywanie dzieci. Działania podejmowane w ramach systemu mają zapewnić rodzinie taką pomoc, aby w jej efekcie wyeliminowane zostało zagrożenie zabrania dziecka z rodziny lub zapewniony został szybki powrót do rodziny dziecka, które z uwagi na jego dobro, okresowo musiało zostać umieszczone w pieczy zastępczej. Wsparcie udzielane rodzinie na terenie Gminy Złocieniec odbywa się przy aktywnym udziale lokalnych instytucji, organizacji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny.

Wobec rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Złocieniu podejmuje działania, których celem jest zapewnienie wsparcia i pomocy m.in. poprzez:

- analizę sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- wprowadzenie asystenta rodziny,
- pracę socjalną,
- rozwijanie umiejętności opiekuńczych i wychowawczych,
- wzmocnienie roli i funkcji rodziny,
- podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- pomoc w integracji rodziny,
- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążenie do jak najszybszego powrotu dziecka do rodziny biologicznej,
- aktywizację społeczną i zawodową,
- zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych członków rodziny,
- powoływanie i prowadzenie zespołów przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych, to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności

do prawidłowego wypełniania podstawowych jej funkcji. Wsparcie może być prowadzone w formie pracy z rodziną m. in. poprzez wprowadzenie asystenta rodziny, poradnictwo specjalistyczne, pracę socjalną oraz pomoc w opiece i wychowywaniu dziecka poprzez placówki wsparcia dziennego oraz rodziny wspierające.

V. Diagnoza Społeczna

Okres transformacji ustrojowej przyniósł ze sobą wiele zmian, zarówno w życiu całego społeczeństwa, społeczności lokalnych, jak i poszczególnych rodzin, wpływając w zasadniczy sposób na warunki ich rozwoju oraz funkcjonowanie. Zmiany te, choć społecznie akceptowane (rozwój swobód politycznych i gospodarczych, likwidacja gospodarki niedoboru na rzecz działania wolnego rynku i zasad wolnej konkurencji itp.) przyniosły ze sobą trudne do przezwyciężenia problemy egzystencjalne oraz nasilające się niekorzystne zjawiska społeczne takie jak: bezrobocie, pauperyzację społeczeństwa, uzależnienia, brak poczucia stabilizacji życiowej i zawodowej, brak poczucia bezpieczeństwa socjalnego, poczucie osamotnienia i bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych. Czynniki te są zagrożeniem dla prawidłowego funkcjonowania wielu polskich rodzin oraz stanowią przyczynę znalezienia się osób i rodzin w systemie pomocy społecznej.

Mimo przekształceń o charakterze mikro i makrospołecznym rodzina nadal jest podstawową grupą społeczną oraz pierwszym i najważniejszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, które kształtuje jego uczucia, postawy oraz wywiera ogromny wpływ na powstawanie systemu wartości, norm i wzorców postępowania.

To rodzina stanowi najbardziej uniwersalną formę społecznych i osobistych kontaktów człowieka i obejmuje wiele sfer jego życia. To w rodzinie tworzą się określone normy regulujące zachowania jej członków oraz role i pozycje wytwarzające wzajemne wymagania i oczekiwania. To rodzice są pierwszymi opiekunami zaspokajającymi potrzeby biologiczne, psychiczne i społeczne dziecka, i pierwszymi wychowawcami przygotowującymi je do samodzielnego życia w społeczeństwie, stanowią dla dziecka najbliższe wzory osobowe asymilowane w procesie naśladownictwa i identyfikacji.

Prawidłowo funkcjonująca rodzina, to najwartościowsze środowisko wychowawcze, które określa i stwarza warunki indywidualnego rozwoju osobowości jednostki.

Na prawidłowe funkcjonowanie rodziny ma wpływ wiele czynników. Wśród nich możemy wyróżnić:

1. "Zespół warunków bytowych" (pozwalają na zaspokojenie potrzeb biologicznych, rozwojowych dziecka),

2. Czas pracy i czas wolny rodziców (jak długo pracują?, ile mają czasu wolnego i ile z niego poświęcają dziecku?),
3. Poziom społeczno-kulturalny rodziców, umiejętności wychowawcze, wykształcenie, aktywność społeczna i kulturowa, stosunek do świata wartości, światopogląd, zasady moralne,
4. Zgodne pożycie rodziców,
5. Prawidłowa organizacja życia rodzinnego.

Przez pierwsze kilkanaście lat życia najważniejszymi osobami dla dziecka są rodzice. Wiążąc dziecko z rodzicami dominuje nad związkami z innymi osobami. Uznawane przez rodziców wartości i postawy stają się częścią dziecka. Dlatego tak ważne jest prawidłowe wypełnianie funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez rodziców i prezentowanie przez nich odpowiednich postaw społecznych i dawanie dzieciom prawidłowych wzorców.

Pomoc społeczna stanowi jeden z elementów systemu zabezpieczenia społecznego. Zadaniem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Głównym celem działań, podejmowanych przez Miejsko – Gminny Ośrodek w Złocieńcu jest udzielanie osobom i rodzinom różnych form wsparcia, umożliwiających przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia i możliwości.

Rozpatrując strukturę problemów w Złocienieckich gospodarstwach wieloprotblemowych na podstawie wsparcia instytucjonalnego, najczęstszą kategorią pojawiającą się wśród negatywnych zjawisk były problemy prawno – społeczno – socjalne. Następnie, według częstości ich występowania odnotowano bezrobocie, ubóstwo, uzależnienia i niepełnosprawność. Obserwacje bezpośrednie wskazują, że problemy społeczne tj. uzależnienia, przemoc w rodzinie są silnie powiązane z deficytami w wydatkach socjalnych i ogólnie złą sytuacją ekonomiczną rodzin. Trudna sytuacja ekonomiczna zmusza rodziny do korzystania z różnych form wsparcia oferowanych przez pracownika socjalnego i asystenta rodziny w ramach szeroko rozumianej pracy socjalnej.

Rodziny o niskim statusie ekonomicznym oszczędzają na odpłatnych formach spędzania czasu wolnego i uczestnictwa w kulturze. Rodzice koncentrują się na wycieczkach lub wypoczynku organizowanym przez instytucje kulturalno – oświatowe dostępne w formie nieodpłatnej lub częściowo odpłatnej tj. wyjście do kina, wyjazd w ramach zajęć szkolnych na basen, kolonie letnie, festyny organizowane w mieście. W miarę pogarszania się sytuacji ekonomicznej, gospodarstwa domowego, następuje zmiana modelu rodziny na w większej liczbie i w znacznym stopniu obciążającym kobietę w podstawowych obowiązkach na rzecz rodziny. Można to zaobserwować głównie w środowiskach rodzin objętych pomocą pracownika socjalnego oraz asystenturą rodziny.

Jednocześnie pracownicy socjalni i asystenci rodziny spotykają się z coraz trudniejszymi sytuacjami i zjawiskami występującymi w rodzinach korzystających z pomocy. Przeobrażenia, jakie przechodzi współczesna rodzina powodują, że napotyka ona coraz więcej zagrożeń i zjawisk kryzysowych, które niejednokrotnie doprowadzają do destabilizacji i rozpadu więzi rodzinnych.

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę środowisk korzystających z pomocy na lata 2018 – 2020.

Powody trudnej sytuacji	Liczba środowisk korzystających z pomocy w 2018r.	Liczba środowisk korzystających z pomocy w 2019r.	Liczba środowisk korzystających z pomocy w 2020r.
Ubóstwo	332	329	295
Bezrobocie	360	372	335
Alkoholizm	61	51	39
Narkomania	2	5	5
Bezdomność	30	32	34
Przemoc w rodzinie	6	7	3

W ramach Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Ustawy o pomocy społecznej, Ustawy o świadczeniach rodzinnych, Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Złocieniec, Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, asystenci rodzin, pracownicy socjalni oraz specjaliści (psycholodzy, prawnicy, mediatorzy, pedagodzy, kuratorzy) podejmowali działania w latach 2018 – 2020 wpisując się w ten sposób w postulat interdyscyplinarności pomocy.

VI. Przemoc w rodzinie

Dom rodzinny, spostrzegamy jako środowisko miłości i opieki, bezpieczne i ciepłe miejsce domowego ogniska, schronienie przed całym złem zewnętrznego świata. Jednak dla wielu ludzi dom rodzinny jest miejscem terroru i cierpienia, zagrożenia i poniżenia, lęku i rozpacz. Do niedawna niewiele o tym mówiono i pisano, z wyjątkiem koszmarnych opowieści o "rodzinach z marginesu", stanowiących w świadomości społecznej znikomy ułamek populacji.

Od kilkunastu lat w Polsce coraz częściej posługujemy się terminem "przemoc w rodzinie" lub nieco łagodniejszym "przemoc domowa". W większości zaawansowanych cywilizacyjnie krajów zachodnich pojęcia te wprowadzono do życia publicznego kilkanaście lat wcześniej.

W poszukiwanie skutecznych form przeciwdziałania przemocy w rodzinie i pomagania jej ofiarom angażuje się wielu profesjonalistów i wolontariuszy, organizacji pozarządowych i specjalistycznych instytucji. Nie jest to łatwe zadanie bowiem, środowisko rodzinne jest i powinno być skutecznie chronione przed ingerencjami zewnętrznymi. Zajmowanie się przemocą domową wymaga zarówno wnikliwego rozumienia złożoności zjawisk występujących w życiu rodzinnym, jak i szczególnej troski i rozważa w trakcie interwencji.

Przemoc w rodzinie to wszelkie działania, które mają na celu wykorzystywanie przewagi sił i skierowanie ich przeciw bliskiej osobie. Powoduje zmiany psychiczne i fizyczne u ofiary. Przeprowadzone posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Złocieniec oraz posiedzenia grup roboczych ZI wykazały, że zjawisko przemocy pozostaje na wyrównanym poziomie.

Często przejawy przemocy domowej są spektakularne i nie mamy żadnych wątpliwości w jej rozpoznawaniu. Potrzebne jest jednak określenie praktycznych kryteriów wskazujących na obecność przemocy w bardziej złożonych przypadkach. Przemoc wpływa destruktywnie na całą rodzinę.

Z całą pewnością musimy zrobić wszystko co jest możliwe, żeby rozwijać profilaktykę krzywdzenia dzieci. Po pierwsze musimy zadać sobie sami pytanie - jak często jestem sprawcą cierpienia, strachu? Po drugie co robię gdy jestem świadkiem krzywdzenia dzieci, mojego sąsiada, krewnego? Trzeci poziom to interwencje służb i instytucji. Czy dostatecznie pilnujemy bezpieczeństwa i spokoju dzieci jako policja, pomoc społeczna, pedagodzy szkolni, wychowawcy, lekarze pediatrzy, lekarze rodzinni.

W Gminie Złocieniec funkcjonuje „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie”, który koresponduje z celami w „Gminnym programie wspierania rodziny na lata 2018 – 2020”.

Lata	2018	2019	2020
Ilość przekazanych Niebieskich Kart do Zespołu Interdyscyplinarnego	44	47	28
Przekazane przez Komisariat Policji w Złocięcu	35	37	19
Przekazane przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Złocięcu	4	8	6
Przekazane przez przedstawicieli oświaty	2	0	3
Przekazane przez Gminną Komisję rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2	2	0
Przekazane przez przedstawicieli ochrony zdrowia	0	0	0
Przekazane przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w Drawsku Pomorskim	1	0	0

**Przedstawione zestawienie zobrazuje ilość osób w rodzinach objętych pracą grup roboczych
Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Złocieniec.**

Lata	2018	2019	2020
Ilość rodzin	65	64	44
Ilość osób	118	123	128
Ilość kobiet	57	60	37
Ilość mężczyzn	55	50	48
Ilość dzieci	6	13	43
Ilość osób niepełnosprawnych	2	3	0

Podczas posiedzeń grup roboczych członkowie ustalali działania i opracowywali wspólnie plan pomocy rodzinie, który realizowali poprzez kierowanie spraw do Prokuratury, Sądu Rejonowego w Drawsku Pomorskim, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Złocieniu, poprzez poradnictwo psychologiczne, prawne, wsparcie specjalistyczne (kierowanie osób do lekarza specjalisty w celu wykonania zastrzyku awersyjnego od alkoholu, porady lekarza psychiatry i podjęcia leczenia farmakologicznego). W okresie między posiedzeniami grup roboczych monitorowano sytuację rodzin tj. pracownicy socjalni Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Złocieniu oraz dzielnicowi Komisariatu Policji w Złocieniu.

Lata	2018	2019	2020
Posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Złocieniec	3	3	3
Posiedzenia grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego	113	139	87
Ilość utworzonych grup roboczych	21	47	28

Działania diagnozujące rozmiary zjawiska przemocy w rodzinie realizowane są na bieżąco, poprzez identyfikowanie na terenie Miasta i Gminy ofiar i sprawców przemocy przez pracowników prowadzących rozeznanie w rodzinach będących pod opieką Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Złocieńcu oraz stałą współpracę, prowadzoną w szczególności z placówkami oświatowymi, Komisariatem Policji w Złocieńcu oraz przedstawicielami Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Złocieniec.

Powyższe zestawienia pokazują, że przemoc jest zjawiskiem, które w Gminie Złocieniec wymaga podejmowania dalszych działań. W kolejnych latach realizacji programu należy podjąć działania na rzecz służb i przedstawicieli podmiotów, które na terenie gminy realizują działania z zakresu przeciwdziałania przemocy. Nadal jest to, wymagająca sfera życiowa rodzin.

Zgodnie z zaleceniami zawartymi w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy konieczne jest ciągłe podnoszenia kompetencji przedstawicieli zespołu interdyscyplinarnego i osób zaangażowanych w prace grup roboczych, w szczególności osób podejmujących działania w ramach tzw. interwencji kryzysowej wobec małoletnich. Należy kontynuować działania tworzące i wdrażające system wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc. W tym zakresie ważnym byłoby zorganizowanie superwizji przeznaczonej dla wyżej wskazanych osób, szkoleń itp. aby można było działać od wewnątrz problemu jakim jest przemoc w rodzinie.

VII. Piecza zastępcza

W sytuacjach gdy rodzina nie radzi sobie ze sprawowaniem funkcji opiekuńczo – wychowawczych wobec dzieci zostają one umieszczone w pieczy zastępczej. Rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub prawa te zostają im ograniczone. Celem pieczy zastępczej jest zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych, zapewnienie dziecku przygotowania do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami. Piecza zastępcza ma przede wszystkim zapewnić pracę z rodziną, mającą na celu umożliwienie powrotu dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym.

Piecznia zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej oraz w formie instytucjonalnej. Formy rodzinnej pieczy zastępczej - rodzina zastępcza (spokrewniona, niezawodowa, zawodowa, w tym zawodowa pełniąc funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna) oraz rodzinny dom dziecka. Formy instytucjonalnej pieczy zastępczej – placówka opiekuńczo-wychowawcza, regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna, interwencyjny ośrodek preadopcyjny.

Podstawą umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej jest orzeczenie sądu. W przypadku pilnej konieczności, na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka, możliwe jest umieszczenie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej na podstawie umowy zawartej między rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, a starostą właściwym ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny lub miejsce prowadzenia rodzinnego domu dziecka. O zawartej umowie starosta zawiadamia niezwłocznie sąd. Bywa też tak, że dziecko jest w pieczy zastępczej na własną prośbę, na wniosek rodzica lub osoby trzeciej, a także w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie po interwencji pracownika socjalnego. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzicom dziecka, chyba, że dobro dziecka wymaga zapewnienia mu niezwłocznie pieczy zastępczej. Dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej. Objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletniości. Osoba, która ją osiągnęła w okresie pieczy zastępczej, może przebywać w dotychczasowej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo placówce opiekuńczo-wychowawczej za zgodą, odpowiednio, rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka albo dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia, jeżeli się uczy.

Gmina zgodnie z art. 176 ust. 5 oraz art. 191 ust. 9 ustawy z dnia 09 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zobowiązana jest do ponoszenia częściowych wydatków z tytułu umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej. W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej współfinansuje pobyt tego dziecka w pieczy zastępczej w wysokości:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% w trzecim i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Liczba dzieci z gminy Złocieniec umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2018 - 2020

Rok	2018r.	2019r.	2020r.
Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	22	34	37
Liczba dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej	5	4	5

VIII. Asystent rodziny

Mocą wspomnianej już ustawy o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej w niniejszym programie powołano do życia nową kategorię pracowników – asystentów rodziny, których zadaniem jest wspieranie rodzin biologicznych.

Pracownicy są zobowiązani do rozpoznania problemów w środowiskach oraz uruchamiania działań i narzędzi naprawczych, wspierających podopiecznych w celu uzyskania dodatkowej pomocy przy redukowaniu dysfunkcji w rodzinach z problemami opiekuńczo – wychowawczymi w osobie asystenta rodziny.

Głównym celem asystentury jest podniesienie poziomu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia z sytuacjami dnia codziennego rodziców lub opiekunów dzieci. Efektem powinno być odzyskanie przez osoby przyjmujące pomoc kontroli nad własnym życiem, która pozwoli im być samodzielnym oraz tak wypełniać role rodzica, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i rozwojowi dzieci. Efekt ten jest możliwy do osiągnięcia, przy współudziale rodziny na każdym etapie metodycznego działania: od oceny wstępnej, przez układanie planu pracy i jego realizację po ocenę końcową, dostosowanie pracy do możliwości i kontekstu życia rodziny oraz poprzez małe kroki. Asystent pracując z rodzinami podejmuje wiele różnorodnych działań. Wśród nich możemy wyróżnić: pomoc w dotarciu do świadczących pomoc specjalistyczną w formie konsultacji, poradnictwa, mediacji lub terapii, utrzymywanie stałego kontaktu z klientem, towarzyszenie mu w codziennym funkcjonowaniu. Ponadto, udzielanie wsparcia w sytuacjach tego wymagających oraz interweniowania, gdy zagrożone jest życie lub zdrowie klienta lub jego rodziny. Równocześnie asystent rodziny współpracuje z wieloma instytucjami zaangażowanymi w sprawy klientów, w tym z pracownikami socjalnymi, policją, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, placówkami oświatowymi czy sądami poprzez kuratorów

zawodowych i społecznych. Tak więc pracę asystenta rodziny można podzielić na dwa obszary zadaniowe. Pierwszym jest bezpośredni kontakt z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w innym miejscu wskazanym przez klienta. Drugim natomiast jest szeroko zakrojona współpraca asystenta z osobami i instytucjami zaangażowanymi w sprawy rodziny.

Każdy rodzic napotyka na trudności w procesie wychowywania dzieci. Trudności te mają zróżnicowany charakter i natężenie. Kiedy jednak pojawiające się problemy przerastają możliwości ich rozwiązania przy wykorzystaniu własnych zasobów rodziny, pojawia się konieczność wsparcia z zewnątrz. Najważniejsze jest bowiem to, by nie dopuścić do natężenia dysfunkcyjności rodziny, która mogłaby doprowadzić do konieczności odseparowania dzieci od ich rodziny i objęcia ich opieką pieczy zastępczej.

Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w gminie Złocieniec w latach 2018 - 2020

Rok	2018	2019	2020
Liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny	25	24	32
Liczba dzieci w rodzinach objętych pracą asystenta rodziny	55	52	63

Od czasu realizacji zapisów ustawy o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej, rodziny objęte wsparciem asystenta, jak pokazuje powyższa tabelka, liczba ich zwiększa się. Można spodziewać się dalszego wzrostu zapotrzebowania na tego rodzaju pomoc ze względu na zwiększającą się liczbę orzeczeń sądu.

Obszar realizacji asystentury rodzinnej jest monitorowany w Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Złocińcu przez trzech asystentów rodziny. W celu skutecznienia pracy prowadzone są szkolenia, konferencje, warsztaty. Na przełomie lat 2020-2021 czterech pracowników, w tym dwóch asystentów rodziny i dwóch pracowników socjalnych skorzystało z warsztatów superwizji. Z jednej strony zmieniające się unormowania prawne wymuszają poszerzanie i aktualizację wiedzy. Z drugiej zaś praktyka codziennej pracy, złożoność i nawarstwianie problemów, z jakimi przy realizacji zadań spotykają się asystenci rodziny, pracownicy socjalni czy inni specjaliści determinuje konieczność stałego doskonalenia

i ewaluowania swojej pracy. Doskonalenie warsztatu asystentów rodziny jest również odpowiedzią na podstawowy obowiązek systematycznego podnoszenia kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, a w szczególności przez udział w szkoleniach oraz samokształcenie. Przyjmuje się, że wzmacnianie potencjału merytorycznego pracowników przełoży się nie tylko na wzrost profesjonalizmu i skuteczność w prowadzeniu działań ale również ochroni pracowników przed stresem, wypaleniem zawodowym i innymi obciążeniami psychofizycznymi towarzyszącymi w wykonywanej pracy.

Z tego względu zasadna jest kontynuacja celu podnoszonego w poprzednich programach, w obecnym kształcie.

Rodziny wspierające

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej może uzyskać pomoc rodzin wspierających. Rodzina wspierająca może pochodzić z bezpośredniego otoczenia dziecka i pomagać rodzinie w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Obecnie w Złocięncu i Gminie nie ma rodzin pełniących funkcje rodzin wspierających. W Programie na lata 2021 – 2023 podejmowane będą dalsze działania nakierowane na rozpowszechnienie tej formy wsparcia rodzin dysfunkcyjnych (ogłoszenia na stronie bip mgops, bip um, ogłoszenia na tablicy informacyjnej).

IX. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT to jedna z najpopularniejszych technik analitycznych, służąca do porządkowania informacji. Skupia się ona głównie na odpowiedzi na pytania:

- Czy obecny stan zasobów gminy stanowi silną czy słabą stronę, tzn. czy jest czynnikiem ułatwiającym, czy utrudniającym rozwój?
- Jakie szanse i zagrożenia dla gminy płyną z jej kontaktów z bliższym lub dalszym otoczeniem?

Analiza tych czynników pozwala na ocenę, jaki typ działań jest najbardziej użyteczny w osiągnięciu założonych celów. Jakościowa analiza obecnej sytuacji rodziny, dziecka i systemu opieki oraz prawdopodobnej przyszłej sytuacji pozwala na ukierunkowanie działań w ten sposób, by sprzyjały one osiągnięciu założonego celu.

Analiza metodą SWOT Gminy Złocieniec

<u>Mocne strony</u>	<u>Słabe strony</u>
• stabilna liczba mieszkańców gminy, • bliska odległość do kształcenia na poziomie średnim, • aktywnie działające instytucje z obszaru polityki społecznej (Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Dzienny Dom Samopomocy, Międzygminne Centrum Integracji Społecznej, Hostel dla osób bezdomnych, Powiatowy Urząd Pracy), • posiadanie budynków użyteczności publicznej (np. Złocieniecki Ośrodek Kultury, świetlica miejska i wiejskie, świetlice środowiskowe w sołectwach), • dobrze działające kluby sportowe, • zintegrowany system przeciwdziałania przemocy, • funkcjonowanie ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny, • stowarzyszenia działające w gminie, • doświadczenie we współpracy z różnymi podmiotami pracującymi na rzecz rodzin, • systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym przez pracowników socjalnych, asystenta rodziny, dzielnicowego, pedagogów, • realizacja programów profilaktycznych i osłonowych, • specjalistyczna i profesjonalna kadra działająca w obszarze wspierania rodzin i dzieci, • dostęp do specjalistycznego poradnictwa (pedagog, psycholog, prawnik, terapeuta uzależnień), • funkcjonujące placówki zdrowia, • realizowanie celów strategicznych i operacyjnych wynikających z dokumentów (Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Złocieniec, Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2016 – 2020, Strategia Rozwoju Gminy Złocieniec na lata 2015 – 2025, Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w gminie Złocieniec na rok 2020,	• brak placówki wsparcia dziennego, • ograniczone zasoby mieszkaniowe w Gminie, • ograniczona liczba mieszkań socjalnych, • niewystarczająca ilość atrakcyjnych propozycji spędzania czasu wolnego dla młodzieży zagrożonej demoralizacją, • wysokie koszty utrzymania rodzin zastępczych, • niska aktywność klientów pomocy społecznej w zakresie organizowania grup samopomocowych, • brak wsparcia psychologicznego dla dzieci, • brak rodzin wspierających, • brak programu Korekcyjno – Edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie, • zbyt niska oferta opieki nad małymi dziećmi 0 – 3 lat (jeden żłobek), • niewystarczająca współpraca między instytucjonalna w obszarach wspierania dziecka i rodziny, • ograniczony dostęp do szkolnictwa na poziomie wyższym, • dość wysoki poziom bezrobocia, • bierność i niewielkie zaangażowanie rodzin do współpracy pomimo dobrego przygotowania i otwartości instytucji, • uzależnienie od pomocy instytucjonalnej zwłaszcza w obszarze finansowym.

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2020), • projekt „Druga szansa”, którego celem jest aktywizacja społeczno – zawodowa, • realizacja programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”, • coroczne organizowanie wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży.	
<u>Szanse</u>	<u>Zagrożenia</u>
• zewnętrzne środki finansowe (m. in. EFS, MRPiPS), • rozbudowana polityka prorodzinna prowadzona przez samorząd, • kompleksowa realizacja programów profilaktycznych, • realizacja programów systemowych, • zwiększenie liczby podmiotów działających na rzecz rodziny, • podnoszenie kompetencji osób pracujących z rodzinami, • wzmacnianie roli opiekuńczo – wychowawczych rodzin, • aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, • wzrost kompetencji o możliwości otrzymania różnych form wsparcia, • współpraca z organizacjami pozarządowymi, • aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych, • szeroko rozumiana pomoc dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, • dalszy rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie pomocy społecznej oraz sektora publicznego, • możliwość pozyskiwania do współpracy przy realizacji zadań ustawowych. organizacji pozarządowych oraz kościołów i związków wyznaniowych, • rozwój oferty społeczno – kulturalnej skierowanej do dzieci i młodzieży, • możliwość zwiększenia opieki nad najmłodszymi dziećmi 0 – 3 lat, • umożliwienie podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników socjalnych i asystentów rodziny.	• niepewność finansowa działań (niestabilność, ograniczone środki finansowe), • stereotypowe postrzeganie Ośrodka Pomocy Społecznej jako instytucji przyznającej jedynie świadczenia pieniężne, • rosnąca liczba zadań do realizacji przez samorządy przy braku lub niewielkim poziomie dofinansowania zadań, • wzrost postaw roszczeniowych wśród klientów pomocy społecznej, • zmieniające się i niespójne przepisy prawa, • niewystarczające środki finansowe na wdrażanie zapisów ustawy o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej, w szczególności rodzin wspierających, • niezaradność życiowa, nieumiejętne gospodarowanie środkami finansowymi, • wypalenie zawodowe, • niski prestiż zawodowy, • niskie płace asystentów rodziny, • zmniejszające się dofinansowanie do wynagrodzenia asystentów rodziny z „Programu asystent rodziny”, a w 2020r. Jednorazowe dofinansowanie w formie zasiłku 1 etat – 1700zł. • zagrażające formy spędzania czasu wolnego, • zrzucanie odpowiedzialności za wychowanie i edukację na Państwo i instytucje oświatowe, • wzrost bezrobocia.

Na podstawie dokonanej diagnozy sytuacji społecznej w gminie Złocieniec w zakresie organizacji systemu opieki nad dzieckiem oraz wsparcia rodziny, a także na podstawie obowiązującego stanu prawnego, w oparciu o doświadczenia zawodowe specjalistów – osób współpracujących, zdefiniowano cel główny Programu. Działania przewidziane w poszczególnych celach szczegółowych umożliwią realizowanie na poziomie lokalnym polityki prorodzinnej, rozumianej jako stwarzanie warunków prawnych, ekonomicznych i społecznych umacniających rodzinę, zapewniających jej trwałości, rozwój oraz właściwe wypełnianie przez nią podstawowych zadań.

X. Cele i zadania Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Złocieniec na lata 2021 – 2023.

Cel główny, cele szczegółowe, wskaźniki oraz założone rezultaty

Cel główny:

Celem głównym Programu jest rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin sprzyjającemu prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo– wychowawczych. Koordynatorem Programu jest Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Złocińcu.

Cel 1. szczegółowy:

Promowanie wartości rodziny i inicjowanie środowiskowych form wspierania rodziny.

Zakładane rezultaty:

W wyniku realizacji zadań zwiększy się świadomość mieszkańców Złocieńca i Gminy na temat uprawnień i form pomocy adresowanych do rodzin. Zakłada się, że środowiskowe oddziaływanie na rodzinę, promowanie prawidłowych wzorców rodziny, organizowanie atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży przyczyni się do minimalizowania obszarów wykluczenia społecznego oraz ograniczania wpływu ewentualnych negatywnych wzorców środowiska rodzinnego na młodych odbiorców. Przyjmuje się, że inwestowanie w rozwój zainteresowań dzieci i młodzieży wpłynie na wybór społecznie akceptowanych form pożytkowania wolnego czasu w przyszłości. Różnorodne inicjatywy środowiskowe podejmowane w lokalnych społecznościach, jak również te,

które organizowane są w mieście (tematyczne np. z okazji dnia dziecka, mamy, taty itp.) mają zachęcać do wspólnego spędzania czasu z bliskimi i integracji pokoleniowej.

Zadania do realizacji:

1. Organizowanie różnorodnych form integracji rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem wydarzeń inicjowanych w społecznościach lokalnych.
 2. Powstanie placówki wsparcia dziennego na terenie naszej gminy.
 3. Działalność edukacyjno – informacyjna na rzecz rodziny.
-

Wskaźniki realizacji celu:

- Liczba i rodzaj działań środowiskowych skierowanych do rodzin.
 - Liczba dzieci i młodzieży korzystających z placówek wsparcia dziennego.
 - Liczba i rodzaj działań upowszechniających formy wsparcia oferowane rodzinie.
-

Cel 2. Szczegółowy:

Rozwijanie systemu wsparcia rodziny.

Zakładane rezultaty:

W wyniku realizacji zadań rodziny objęte Programem otrzymają kompleksowe wsparcie, które ma przyczynić się do ograniczenia obszarów dysfunkcji rodzin. Wzmocnieniu ulegną kompetencje opiekuńczo-wychowawcze rodziców, co w konsekwencji może zapobiec sytuacji objęcia dzieci opieką i wychowaniem poza rodziną. W przypadku dzieci pozostających w pieczy zastępczej, wsparcie rodzin może umożliwić im powrót do rodziny biologicznej.

Zadania do realizacji:

1. Rozwijanie systemu asystentury rodzinnej.
2. Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego, zwłaszcza psychologicznego, pedagogicznego i prawnego.
3. Rozwijanie systemu wsparcia rodzin poprzez promowanie usług rodzin wspierających.
4. Prowadzenie warsztatów i innych form pracy grupowej zwiększających kompetencje wychowawcze opiekunów.
5. Rozwijanie systemu wsparcia opartego na wolontariacie.
6. Rozwijanie obszaru pracy socjalnej realizowanej przez pracowników socjalnych w środowiskach,

w których występują trudności opiekuńczo - wychowawcze, ze szczególnym uwzględnieniem środowisk nie korzystających z pomocy asystenta rodziny.

7. Zapewnienie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych.

8. Pomoc w przewyżnianiu marginalizacji społecznej rodzin i innych obszarów wykluczenia poprzez włączanie ich w projekty i programy ze szczególnym uwzględnieniem tych finansowanych ze środków Unii Europejskiej.

Wskaźniki realizacji celu:

- Liczba rodzin objętych usługą asystenta rodziny.
- Liczba rodzin, w których zakończono realizację usługi asystenta rodziny, ze szczególnym wskazaniem na zrealizowanie stawianych w planie pomocy celów.
- Liczba postanowień sądu w sprawie zmiany zarządzeń odnośnie dzieci poprzez ich powrót do rodziny objętej pomocą asystenta.
- Liczba osób/rodzin, które skorzystały z poradnictwa specjalistycznego.
- Liczba rodzin wspierających.
- Liczba dzieci w rodzinach, którym zapewniono pomoc w formie wolontariatu.
- Liczba rodzin objętych pracą socjalną świadczoną przez pracowników socjalnych.
- Liczba rodzin objętych usługami opiekuńczymi oraz usługami specjalistycznymi.
- Liczba rodzin uczestniczących w projektach i programach, zwłaszcza współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, oferujących dodatkowe formy pomocy.

Cel 3. Szczegółowy:

Rozwijanie metod pracy z rodziną.

Zakładane rezultaty:

Zakłada się, że efektem Programu będzie rozwijanie i zacieśnianie współpracy interdyscyplinarnej pomiędzy różnymi podmiotami działającymi na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi. Tym samym zminimalizowane zostanie ryzyko powielania zadań, a odbiorcy działań zostaną objęci kompleksowym wsparciem. Poprzez wsparcie merytoryczne (superwizje i inne formy doskonalenia zawodowego) udzielone specjalistom zajmującym się pomocą rodzinie nastąpi wzrost ich kompetencji zawodowych, co z kolei przyczyni się do zwiększenia efektywności działań w obszarze wspierania rodziny.

Zadania do realizacji:

1. Doskonalenie współpracy interdyscyplinarnej pomiędzy różnymi podmiotami zajmującymi się rodziną.
 2. Zapewnianie dostępu do superwizji specjalistycznych oraz realizowanie różnorodnych form doskonalenia zawodowego dla kadry pracującej z rodzinami.
 3. Zapozdawanie się z metodami pracy i doświadczeniami stosowanymi w innych ośrodkach w obszarze wspierania rodziny.
-

Wskaźniki realizacji celu:

- Liczba spotkań z udziałem przedstawicieli różnych instytucji działających na rzecz rodzin.
 - Liczba szkoleń dla osób zajmujących się pomocą rodzinom, ze szczególnym. Uwzględnieniem form doskonalenia zawodowego asystentów rodziny.
 - Liczba osób objętych szkoleniami i innymi formami doskonalenia zawodowego.
 - Liczba godzin superwizji specjalistycznych (grupowych i indywidualnych).
-

Cel 4. Szczegółowy:**Wspieranie funkcjonowania rodziny w sferze socjalno - bytowej.**

Zakładane rezultaty:

Rodziny mające trudności w zaspokajaniu potrzeb finansowych będą monitorowane przez pracowników socjalnych w zakresie przyznawania świadczeń na warunkach określonych ustawą o pomocy społecznej. Zakłada się, że kompleksowa diagnoza sytuacji rodzin doprowadzi do sytuacji, w której rodziny mające uprawnienia do korzystania z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami będą z nich korzystały. Rodziny zagrożone utratą mieszkania będą motywowane do korzystania z dodatku mieszkaniowego, dodatku energetycznego. Rodziny znajdujące się w sytuacji kryzysowej będą miały zapewnioną pomoc w postaci schronienia, konsultacji interwencyjnych i innych form pomocy świadczonych w ośrodkach wsparcia, interwencji kryzysowej i innych placówkach interwencyjnych działających w Złocieńcu. Wszystkie te działania mają przyczynić się do podniesienia bezpieczeństwa bytowego i socjalnego rodzin.

Zadania do realizacji:

1. Kontynuowanie oferty dożywiania poprzez realizowanie programów żywnościowych.
2. Zapewnienie pomocy finansowej dla rodzin zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

3. Zapobieganie utracie mieszkania poprzez pomoc w postaci dodatków mieszkaniowych, dodatku energetycznego.

4. Zapewnienie pomocy w formie ośrodków wsparcia, ośrodków interwencji kryzysowej oraz innych placówek wsparcia dla rodzin znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji.

Wskaźniki realizacji celu:

- Liczba rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.
 - Liczba rodzin korzystających z dodatków mieszkaniowych.
 - Liczba rodzin korzystających z dodatku energetycznego.
 - Liczba rodzin objętych dożywianiem.
 - Liczba rodzin przebywających w ośrodkach wsparcia, ośrodkach interwencji kryzysowej oraz innych placówkach oferujących schronienie.
-

XI. Monitoring.

Monitoring realizacji Gminnego programu wspierania rodziny w Złocieńcu będzie opierał się przede wszystkim na gromadzeniu i analizowaniu informacji uzyskiwanych w Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, jako koordynatora Programu i jednocześnie instytucję wiodącą przy jego realizacji. Dodatkowo pozyskiwane będą informacje od innych instytucji i podmiotów w zakresie wskazanym w Programie. Obszarami podlegającymi monitorowaniu będą wyznaczone do realizacji zadania. Rezultatem monitoringu będzie sprawozdanie roczne przygotowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Złocieńcu w pierwszym kwartale następującego po sobie roku.

XII. Realizatorzy.

Gminny program wspierania rodziny w Złocieńcu jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie realizowany w latach 2021 – 2023 przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Złocieńcu we współpracy z lokalnym samorządem, instytucjami i organizacjami pozarządowymi, szkołami oraz innymi podmiotami zajmujących się sprawami rodziny.

Głównymi realizatorami są:

- Urząd Miejski w Złocieńcu,
 - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Złocieniec,
 - Policja,
 - Placówki Oświatowe,
 - Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
 - Złocieniecki Ośrodek Kultury,
 - Międzygminne Centrum Integracji Społecznej,
- a także Instytucje spoza Gminy Złocieniec:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drawsku Pomorskim,
- Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Drawsku Pomorskim,
- Sąd Rejonowy w Drawsku Pomorskim,
- Prokuratura Rejonowa w Drawsku Pomorskim.

XIII. Źródła finansowania.

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Złocieniec odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł – dotacji oraz grantów projektowych w ramach funduszy europejskich, funduszy krajowych i innych. Zgodnie z zapisami ustawy jednostki samorządu terytorialnego mogą otrzymywać dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych z zakresu realizacji zadań wspierania rodziny. Środki finansowe przeznaczone na realizację Programu będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach budżetowych.

XIV. Zakończenie.

Głównym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021 - 2023 jest podejmowanie wszelkich działań profilaktycznych nastawionych na stworzenie warunków sprzyjających wspieraniu rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu. Natomiast, zasadniczym celem działalności profilaktycznej jest zapobieganie negatywnym stanom rzeczy, zarówno tym, które dopiero mają zaistnieć, jak i tym, które w postaci załączkowej już istnieją. Działając w myśl zasady, że „lepiej zapobiegać niż leczyć”, powinno się promować działania profilaktyczne ukierunkowane na wspieranie rodzin niewydolnych w opiece nad dziećmi. Osiągnięcie tego wyzwania uzależnione jest więc od ścisłej współpracy pomiędzy instytucjami oraz od wypracowania sprawnego i efektywnego systemu działań wpływających na poprawę sytuacji dziecka i rodziny. W trakcie realizacji Programu istnieje możliwość dokonywania zmian wynikających ze zdiagnozowanych potrzeb.

Sporządzili: asystenci rodziny